

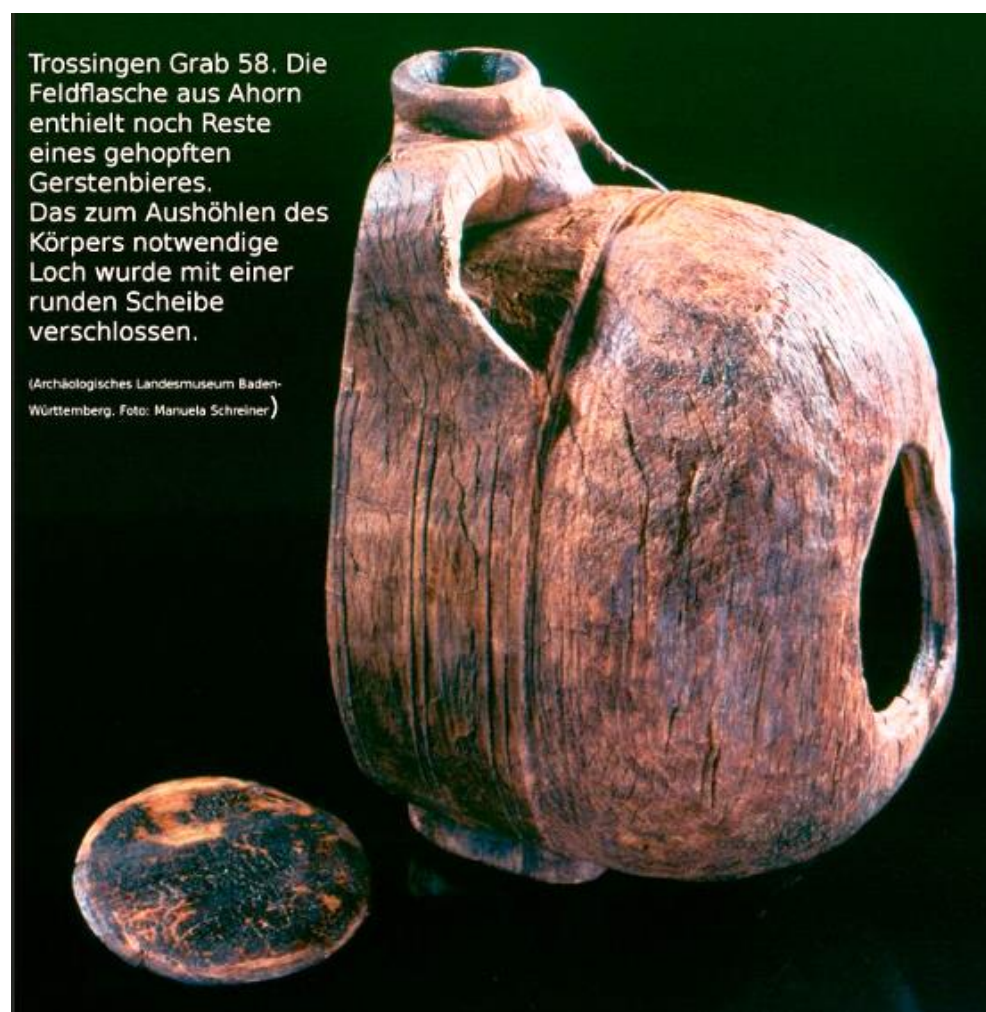
Clovis kennen we als een berucht veldheer. N 491 verslaat zijn leger de Thüringers. In 493 trouwt Clovis met de Bourgondische prinses Clothilde. Zij is Christen terwijl hij nog de oude germaanse goden vereert. Hun kinderen worden gedoopt, maar het feit dat deze gedoopte kinderen ziek worden en sterven, is voor Clovis een extra reden om zich niet te bekeren. In 496 vallen **de Alemannen** de Ripuarische Franksen aan. In eerte instantie lijken de Alemannen de slag te winnen.

Volgens de legende heeft Clovis op het dieptepunt van de slag Wodan aangeroepen en om een overwinning gevraagd. Maar de Frankische verliezen blijven doorgaan.

Toen riep hij: 'God van mijn vrouw, als gij echt zo sterk zijt als mijn vrouw beweert, kom mij dan helpen en laat mij winnen'.

En wonder bij wonder, het tijdstip keerde bij donderslag. God dacht zich te moeten moeien met een oorlog en laat hij Clovis deze winnen.

In een koningsgraf – nummer 58 – in Trossingen (Baden-Württemberg) vond men een houten veldfles waarbij uit de restanten bleek, dat daarin 'gerstenbier' met hop gebrouwen, gezeten heeft. Het eerste bewijs dat we vonden van gehopt bier.

Het bier van Wodan had verloren van de Christen God.

Clovis wilde zich nu toch bekeren tot het Christendom en had daarvoor een leraar nodig. Remigius van Tours gaf deze opdracht aan Vedastus.

*In het boek 'Heilige en roemweerdige personen der tien eerste eeuwen in geheel Nederland' door C. Smet, een priester, uit 1808, haalt hij onder andere het volgende verhaal aan, over onze **Sint Vedastus** of Sint-Vaast, die onder andere een kerk heeft te Reningelst maar ook te Hondschote.*

Het brandglasraam in de kerk van Hondschote, met de doop van Clovis door Sint-Vaast.

Naer de dood van den koning Clodoveus, **in jaer 511**, wierd zynen zoone, Clotarius, koning van Soissons. Deezen tot Atrecht gekomen zynde, wierd van eenen edelen Frank, Ocinius genoemd, ter tafel genoodigt, met veele andere edellieden, onder welke sommige Heydenen waeren.

Ocinius riep ook den bisschop Vedastus, den welken aen het verzoek toestond, niet uyt begeerte tot lekkernyen, maer

op dat hy de gelegendheid zoude hebben, van aen die luysterlyke schaere de christelyke religie voor te houden, en in hoope dat den koning hem ondersteunen zoude.

In t' huys van Ocinius zag Vedastus veele **tonnen** liggen, **met bier gevult**, en hy vraegde, waer toe dat die daer gebragt waeren. Men zeyde hem, dat er eenige waeren tot gebruyk der Christenen, andere voor de Heydenen.

Den bisschop zegende hun alle met het teeken des H. Kruys; dog zoo hy het kruys maekte over de vaten, die voor de Heydenen geschikt waeren, sprongen de banden van de vaten, en al het bier liep er uyt. Den koning en de ede-liedeu dit ziende, wierden verschrikt, en den koning vraegde, wat dit beteekende.

Den bisschop zeyde, dat men over die vaten tooverwoorden gesproken, en den duyvel aenroepen hadde, om de tafelgenooden te beschaedigen: dog dat, door het teeken van het kruys van Christus, den duyvel uyt het huys verdreeven was op eene onzienelyke wyze, gelyk het bier op eene zienelyke wyze gelooopen was uyt de vaten.

Dezze wondere zaek heeft aen veele gedient tot hunne zaligheyd, de welke den dienst der duyvelen en alle duyvelsche werken verzaekende, begeerden in de christelyke religie onderwezen te worden.

En onze Vaast had ondertussen ook het heidense bier gekerstend.

Niet alleen Vedastus kon zich niet met het 'afgodisch' bier verzoenen. Ook **Columbanus** had het er alleszins moeilijk mee als we de volgende legende mogen geloven 'Met zijn gezellen kwam Columbanus in Bregenz. Daar trok hij door de omgeving niet voor zijn plezier, maar hij veroorloofde zich daar enige tijd te blijven om er het zaad van het geloof onder de heidense bevolking uit te zaaien. Daar in de buurt woonden namelijk **de Schwaben**. Op zijn omzwervingen trof het dat zij een heidens offerfeest aan het voorbereiden waren. Zij hadden daartoe een enorme ton, die zij in hun taal 'kuip' noemen en die misschien wel twintig schepel - het

kan ook iets meer of minder zijn - bevatte, in hun midden opgesteld. De man Gods liep op de ton toe en vroeg aan de omstanders wat ze van plan waren daarmee te doen. Zij antwoordden dat zij een groot feest gingen vieren voor hun God, die zij **Wodan** noemden en die zij - weer in de taal van anderen - voor Mercurius hielden.

Toen Columbanus van deze afschuwelijke gebruiken hoorde, **zette hij zijn mond aan het spongat en blies in de ton**, waarop het ding op wonderbare wijze krakend uit elkaar spatte en volkomen in duigen viel; tegelijk met het bier kwam er uit die ton een geweldige kracht vrij. Daaraan was het duidelijk te zien dat de duivel in die ton verborgen had gezeten met de bedoeling door middel van die heidense drank zich meester te maken van de zielen die ervan dronken. Toen de barbaren dat zagen, zeiden ze dat de man Gods wel een bijzonder sterke adem moest hebben dat hij een kuip, die nog wel met duigen verstevigd was, uit elkaar kon doen springen. Maar hij vermaande hen met de woorden van het Evangelie dat ze dergelijke offers achterwege moesten laten en gebod ze naar huis terug te gaan.

De boodschap was duidelijk, hij wilde het heidense bier afschaffen, maar wel vervangen door het 'christelijk' bier.

Columbanus was Iers en dus zal hij wel de bierwonderen van Birgit gekend hebben.

Hij stichtte verschillende kloosters, waarvan het eerste te **Annegray** in Bourgondië, waarna hij ook het klooster van **Luxeuil** stichtte.

Het klooster van Annegray

Hier zou hij zijn kloosterregels geschreven hebben en daarbij was hij niet zo streng om alle alcohol te verbieden. Hij liet de paters toe om bier te drinken, maar uit zijn regels blijkt dat hij heel streng was voor de verspilling van bier. Paters die uit negligentie bier verspilden, dienden

een penitentie te doen waarbij ze als boete twaalf psalmen lang onbeweeglijk dienden te blijven staan, en wat hij verspild had, diende hij terug te voorzien en zelf uit te sparen.

De grot van Columbanus te Annegray

Op een dag, was zijn keldermeester met een kan bier gaan halen, toen hij dringend geroepen werd door de abt om voor te lezen in de refter. De keldermeester liet alles uit zijn handen vallen en liep naar boven om aldaar zijn plicht te vervullen. Een uur later, dacht hij eraan dat hij de tap open gezet had en de bierton aan het leeg lopen was. Hij bad de abt te

mogen gaan kijken, want hij verwachtte een ondergelopen kelder.

Toen hij daar kwam zag hij dat de kan, zo groot geworden was, dat er geen druppel bier verspild was. God zelf had hem gered en had hem gespaard.

Joans of Susa die de vita van Columbanus schreef, sprak hier van ‘cervesia’, en hij legde uit dat dit de drank was die gekookt werd van tarwe of gerst, en die voor de andere naties op aarde, speciaal voor de Scorisci en Dardani, die in Gallië, Brittannië, Ierland en Germanië woonden, gedronken werd en door de grieken Zythos werd genoemd.

Een ander biermirakel van Columbanus gebeurde in het klooster van Fontaine. Toen hij daar op bezoek was, waren 60 monniken aan het werk in het open veld. Hoe wel Columbanus slechts twee sneden brood had en een klein beetje ‘cervisia’, sprak hij hier een gebed over uit, en liet hen allen eten en drinken.

Noch Vedastus, noch Columbanus, waren tegen het drinken van bier. Ze vonden dit zelfs gezond en geneeskrachtig, maar ze waren wel tegen het bier dat op de ‘heidense’ wijze gebrouwen werd.

Men gaat er van uit dat **het Sint-Bertinusklooster** te Sint-Omaars in zijn beginperiode de regel van Columbanus volgde, en dus ook bier brouwde.

De Lex Salica, de wetgeving van de Franken, was streng voor de heksen, tovenaars en kruidenbrouw-st-ers. Het hoofdstuk 46 zegt hierover:

- Hij die een magische vloek uitspreekt over een andere man **of hem een kruidenaftreksel te drinken geeft** zodat hij sterft, en dit is bewezen, dan zal hij 8.000 denari dienen te betalen.
- Indien een man een kruidenmengsel geeft aan een andere man of hem betoverd, terwijl deze man echter niet sterft, en dit is bewezen, dan zal hij 2.500 denari dienen te betalen.

In het hoofdstuk 64 gaat de wet hier nog verder op in.

- Hij die een andere man een kruidenmenger (een herburgrium) noemt, dat is een ‘strioportio’ of van iemand zegt dat hij een koperen ketel met zich meedraagt waarin heksen brouwen – en hij is niet in staat om dit te bewijzen, dan zal hij 2.500 denari dienen te betalen.
- Hij die een vrije vrouw een heks noemt, en dit niet kan bewijzen, zal 2.500 denari dienen te betalen.

Die eerste brouwers hadden dus wel een heel gevaarlijk beroep.

600 - Sint-Amandus, Wintershoven en de hoemeleberg -

Luc Machiels weet te vertellen dat de heilige **Amandus**, in Noord-Frankrijk een inheems Keltisch heiligdom rond bronnen aan de oever van de Elnone kerstende, door er een klooster te stichten met de veelzeggende naam St. –Amand-les-Eaux.

Tijdens zijn verdere omzwervingen kwam hij in Haspengouw terecht en sloot er vriendschap met de plaatselijke edelman Bavo. Deze schonk Amandus het landgoed Wintershoven als basis voor zijn kersteningswerk. Amandus stationeerde er een groepje volgelingen dat zich van hieruit met de bekering van de streek kon bezighouden. De heiligen van Wintershoven waren Adeltrudis, Landrada, Vintiana, Amantius, Adrianus, Julianus en Landoaldus.

Net als Amandus, lieten verschillende van deze heiligen bronnen ontspringen of tenminste 'vuil' water in zuiver water veranderen of wijden. Wintershoven zelf heeft een Lambertus en een Landoaldusbron.

Sint Amandus, toen hij nog heiden was, kwam op zijn weg een 'slang' tegen. Toen hij begon te bidden, trok deze zich terug in zijn hol.

De illustrator van het eerste leven van Sint-Amandus – zag dit rond halfweg de 11de eeuw anders – voor hem was de slang duidelijk een zeven koppige draak.

Verder schrijft Luc dat de oudst bekende vorm van Wintershoven '**Wintreshovo**' is en uit 976 stamt.

Tot dus verre, schrijft hij, hebben onderzoekers nog geen betere verklaring gevonden dan dat het een '**hofa**' (een domein) is dat genoemd is naar een veronderstelde bezitter met de naam '**Winidahari**'. Dit opgevoerde personage is zuiver fictief. Er is geen enkel document met betrekking tot Wintershoven dat melding maakt van een '**Winidahari**'.

Ik lees – zo schrijft Luc verder – in de naam '**Wintreshovo**' een ander verhaal, namelijk het volgende.

Ik voer het Keltische woord '**vind**' aan (in de Gallo-Romeinse talen en in het Latijn wordt een V als een W uitgesproken), dus '**Wind**'. Dit betekent '**Wit, helder**'. Dit woord ligt onder meer aan de oorsprong van ons woord '**winter**', het witte jaargetijde.

Dit '**wind**' vormde in de Keltische en de Gallo-Romeinse tijd een eretitel van de luchtgod **Lug**. Men noemde hem Windonnus Lug, of korter Windo Lug, hetgeen '**de helderheilige Lug**' betekent.'

Wintershoven was dus een cultusplaats voor de god Lug waar ook de nodige bronwonderen gebeurd zijn.

Het is voor ons niet zo moeilijk om in deze god Lug, de later duivel 'Lucifer' te zien, die zoals we weten, de hop geschapen heeft.

Windo Lug, schrijft Luc verder, werd in de Keltische en de Gallo-Romeinse tijd bij uitstek vereerd tijdens het hoogfeest van Lugnasa van 1 tot circa 10 augustus. Lug-nasa betekent het ‘huwelijk’ van Lug. Men vierde dan inderdaad het mythologische, en vruchtbare, huwelijk van Lug met de graangodin; een soort oogstfeest.

We zijn er van overtuigd dat dit huwelijk met het ‘heilige’ bier overgoten zal geweest zijn. De graangodin gecombineerd met het nodige vuur en wind, geeft immers bier.

Een illustratie uit het zelfde ‘leven van Sint Amandus’ – en welke plant wordt er hier toch afgebeeld?

Zou dit dan toch de ‘humel’ zijn?

Verder schrijft Luc nog het volgende:

In het huidige Wintershoven treffen wij nog enkele plaatsnamen aan die teruggaan op een Keltisch en/of Gallo-Romeins verleden. Zo hebben wij er de ‘**Hoemeleberg**’ en het ‘**Hoemelebuis**’ (buis=bos). De ‘hombroek’ bestaat ook nog altijd.

*Voor ons lijkt de betekenis van deze namen duidelijk. Hier is er sprake van **hoemele of humule of hommelsberg en –bos**.*

Luc denkt echter dat het afleidingen zijn van

*‘toemeleberg’, van het Latijnse woord **tumulus**, dat grafheuvel betekent. Gaat hij dan uit van de onderstelling dat ‘tumulus’ misschien eerst ‘**t Humulus**’ was? Hij schrijft dat in de onmiddellijke buurt van deze plaatsnamen funderingen gevonden werden van Gallo-Romeinse boerenhoven (villae), alsook gebruiksvoorwerpen, mantelspelden en munten uit dezelfde periode.*

*Heel eigenaardig is dat op een totaal andere plaats in Vlaanderen, sprake is van een ‘**Humberg**’. De heilige **Berlindis** (+690) gaf aan de abdij van Nijvel immers: ‘Assche, een slot **Humberg** en Meerbeek...’ die aan haar ouders toebehoorden.*

En Meerbeek heeft zoals we hiervoor zagen een doopvont met de god Thor of is het Lug (?) op die de hop schept.

Blijkbaar hoorde de hoppeplant, als attribuut, bij deze heidenen bij de god Lug, die als een witte wind, de boodschapper tussen de aarde en de hemel – of moeten we

hier helle of holle zeggen – was. In die zin was deze snelgroeiende, hemelwaarts gerichte plant ook het symbool van de dood of van het leven. Of van de weg naar de hemel.

En is de ‘thumulus’ dan begroeit met ‘humel’ of hop, als tegen van de weg die de ziel moet afleggen naar de hemel?

Ik kwam Sint-Gangoen op het spoor door in de oude nummers van 'Bachten de Kupe' te snuisteren en in de 13de jaargang nr. 5 – november 1971- vond ik een artikel over hem dat als volg begon:

De kapel van Sint-Gangoen is gelegen vlak bij de baan Belle – Meergem (Merville) op het grondgebied van Outtersteene, gehucht van Belle.

Langs bedoelde weg even voorbij de herberg, „La belle Corix (Schoone Kruis) "en het rondpunt van de weg Meteren – Zoetestede (Le Doulieu) waar de autoweg Rijsel – Duinkerke in aanleg is, voor men aan de herberg op de wijk 'Le bon coin' in 't Vlaams noemt men die wijk nog 'De schithoek) komt, ontwaart men langs de linkerzijde een grote hofstede, 'la Ferme Béhague". Links loopt een kiezelweg en langs die weg op een 50 tot 1 meter, palend aan de achterste gebouwen, staat de mooie kapel van Sint-Gangoen – Bid voor ons'.

Wij gingen 41 jaar later ook eens kijken en effectief de tamelijk grote kapel staat er nog altijd.

Wie is deze Sint-Gangoen ?

Zijn geschiedschrijvers laten zich inspireren door een Vita geschreven in de Xe eeuw door een onbekend monnik, naar de mondelinge overleveringen die teruggaan tot in de VIIIe eeuw.

Afkomstig uit de streek van Langres, te Varennes sur Aùmanche, op de grenzen van **de Champagne en de Bourgogne**, zou hij door de Koning der Franken belast zijn geweest om 'wereldlijke steun te verlenen aan de prediking van het evangelie in Friesland".

Deze heilige uit een edel geslacht, had een voortreffelijke opvoeding, gaf blijk van uitzonderlijke godsvrucht en deugd, waaruit dan

de legende ontstaan is.

Op het eind van het Merovingische tijdperk doorreist hij het vasteland onder het bewind van de Pepijnen (VIII eeuw).

Vandaar zijn Europese vermaardheid.

Zijn verering is onder veranderlijke namen verspreid.

Bij ons Gangulphus, Gangup, **Gangoen**, in Italië Gandolfo, in Duitsland Gíngolph ; in Frankrijk Gengoult, Gengoult, in Lorreinen en voornamelijk te Toul), Gangoul, Gengoulph, Gandouffe, Gíngolph.

De naam **Gangoen** die in Frans-Vlaanderen en inzonderheid in de streek van Belle gebruikt wordt, steunt op talrijke motieven waarvoor hij aangeroepen wordt, in de hoop dat onder zijn bescherming alles goed zou verlopen „gaan goed".

Deze zinnebeeldige uitdrukking die aan de klanknabootsing van de oorspronkelijke taal herinnert is zowel toepasselijk op de woorden van Latijnse als van Germaanse oorsprong.

In onze streek tellen wij tal van voorbeelden. Zo wordt de heilige **Rosa** aangeroepen tegen de „rooze" ; zo ook wordt de H. **Blasius** o.m. vereerd tegen buikpijn, omdat zijn naam gelijkenis vertoont met blazen (winden!) ; terwijl men Sint-**Mommelin** vereert tegen het „stameren".

Mommelen betekent inderdaad kauwen, hier bedoeld als zijn woorden opeten. Een andere heilige, Sint-**Philomena** - in 't Latijn deze die bemind wordt" .- is de toevlucht der minnaars geworden. O.-L.-Vrouw van de Kribbe (La Crèche), gehucht van Belle wordt aangeroepen om het welslagen van de bevallingen. Haar naam evoceert inderdaad een wieg.

Het is werkelijk merkwaardig dat het aandenken van het volk steeds trouw gebleven is aan deze heilige. De plaatsen waar de H. Gangoen vereerd wordt zijn ontelbaar.

Het opsommen ervan zou ons werkelijk te ver brengen en zeker buiten de perken gaan van deze bijdrage. Wij blijven dus binnen de grenzen van wat als de Nederlanden in Frankrijk aangezien wordt. Buiten Belle, hebben wij Kapellebroek, Berles-Monchel, Fiennes, Leubringhem, Montreuil, Planques, Wierre-au-Bois en in 't bijzonder Abbeville:

Maar vooraleer tot deze plaatsen en tot de aanroepingsmotieven aldaar terug te komen, hebben wij het vooreerst over de kapel van Sint-Gangoen te Belle.

De boerin van de aanpalende hoeve, die alhoewel ze nog Vlaams spreekt en alles in die taal goed verstaat, doch zich gemakkelijker in het Frans uitdrukt, vertelt dat deze kapel, waarvan de oorsprong zeer oud moet zijn – de kapel komt op alle vroegere kaarten van het graafschap Vlaanderen voor - in 1923 herbouwd werd, nadat ze tijdens de

oorlog 1914 - 1918 totaal verwoest werd.

Het machtige beeld van Sint-Gangoen, ridder en krijger met helm op en zwaard in de rechterhand, terwijl hij een palmtak in de linker omhoog houdt (symbool van het martelaarschap), werd gemaakt naar het model van de heilige Gangulphe vereerd, te Abbeville.

Daar het oorspronkelijke beeld vernield werd moest men een beroep doen op een schrijnwerker-beeldhouwer van voormelde stad.

Op het altaar staan nog de beelden van Sint Cornelius (30 cm hoog), Sinte -Catherina (60 cm) en een prachtig houten O.L.Vrouwbeeld met Jezus (80 cm) geschonken door de broeder van de moeder van de boerin, die pastoor was te Saleich (Aveyron). Deze geestelijke wiens voornaam René was, schonk ook een klein beeld van de Heilige René. Voor het O.L.Vrouwbeeld werd o:m, door Parijse liefhebbers veel geld geboden.

Ook wij hadden het geluk om de boerin van de hoeve, die net haar koeien van wei had verplaatst te leren kennen, en ze haalde ook meteen de sleutel om de kapel voor ons te openen. En daar vonden we nog steeds De H. Cornelius, de heilige René, Onze Lieve Vrouw en een prachtige Sinte - Catherina met haar wiel.

De boerin wist ons ook meteen te vertellen dat de beevaart naar Sint Gangoen hier diende te geschieden met drie maal rond de kapel te lopen en te 'dienen' met het oog op het feit dat de kleine gewoon zou 'goed zou gaan'. In 1971 schreef men nog:

Sint – Gangoen, die in de streek nog veel vereerders telt tamelijk druk bezocht wordt, wordt hier aangeroepen voor het lopen (gaan) van de kleine kinderen.

De bedevaarders gaan driemaal rond de kapel en prevelen als zij voor het poortje met houten hekken staan : „**Sint-Gangoen, Gij moogt dat bij God doen**” terwijl men de gunst die men afsmeekt erbij voegt. Talrijke kousen van allerlei kleuren, doch meestal witte, liggen op de vensterbanken. Men vindt er zelfs een paar schoenen voor volwassenen. Dit gebruik vermindert evenwel.

Bij ons bezoek waren er geen kousen, sokken of schoenen te bekennen.

De boerin vertelde dat voor de oorlog 1914-1918 er een wandelstok was, door een vrouw achtergelaten nadat ze in de kapel plotseling genezen werd en opnieuw kon gaan.

Tijdens menige uitstap in Frans.-Vlaanderen met Flor Barbry uit Westouter en Jerome Coulier van de Zwarte berg hebben wij ons meermaals kunnen vergewissen dat

deze volksverering nog niet uitgestorven is. In de herberg de korte kruysse (La Courte Croix) te Meteren, aan het kruispunt van de oude baan Belle/Sint-Omaars, vertelde de waardin dat ze naar de kapel van Sint-Gangoen te Outerstene niet ver van de Schithoek, ging dienen omdat haar oudste kindje niet kon gaan.

Ze ging driemaal rond de kapel en 's avonds als ze thuis kwam kon het kind lopen.

Ook te Berles-onchel (Pas-de-Calais) wordt de heilige voor hetzelfde motief aangeroepen. Deze gemeente bezit een kapel die vroeger een befaamde bedevaartplaats was. Voor de eerste wereldoorlog werd te zijner ere van de 1ste mei tot de 1ste oktober, elke eerste dinsdag van de maand een plechtige mis gecelebreerd. De processie heeft steeds plaats de tweede zondag -van juli.

Sint Gangoen of Gangulf is verder de patroon van de handschoenmakers en van de leerlooiers. Hij bezorgt de vrouw een goede echtgenoot en hij wordt tevens aangeroepen om een regelmatige geboorte van de kinderen .te bekomen, in de hoop dat onder zijn bescherming alles naar wens .zou verlopen in de moeilijke tijd van de bevalling.

De heilige Gangulf is evenwel het meest bekend als **de patroon tegen de „kwade wijven” of van „de bedrogen echtgenoten”.**

Wegens de ontrouw van zijn echtgenote, **Ganea**, met een afvallig priester, verliet deze krijgsman onder Pepijn het hof en werd **kluizenaar**. In 760 werd hij door de minnaar van zijn vrouw vermoord.

Zijn feestdag wordt op 11 mei gevierd.

De kunstschat van de Kathedraal van Langres, bezat in 1768, het hoofd in zilver, een arm in zilver en de ijzeren maliënkolder van Sint..Gangulf.

Op de afbeeldingen van deze heilige krijgsman vindt men gewoonlijk **een fontein**. Dit doet waarschijnlijk op zijn huwelijksperikelen. De legende waarvan, zoals gewoonlijk meer varianten bestaan, vertelt dat zijn vrouw Ganea hem bedroog. Daarom nam hij de beslissing

haar te doden. Hij wam evenwel tot de overtuiging dat het redelijker zou zijn alles over te laten aan de Goddelijke Voorzienigheid. Hij verzocht haar derhalve, om zekerheid te hebben omtrent wat over haar verteld werd, haar mouwen op te stropen en de arm in het water van een bron te dompelen om er op de bodem een steen uit te halen. Zo dit zonder pijn kon geschieden, zou hij haar voortaan als een eerlijke vrouw aanzien. Daar de ontuchtige vrouw het Godsoordeel niet vreesde stak zij aanstonds haar hand in de fontein die aan het koken ging waardoor haar arm derwijze verbrand werd dat de huid van haar vingers afgerukt werd zoals een handschoen. Zo werd het bewijs van haar ontrouw geleverd.

De legende vertelt verder dat gedreven door zijn goedhartigheid, hij haar liet gaan na haar een deel van zijn bezittingen te hebben geschonken om haar toe te laten verder te kunnen leven. Men kent de rest van de geschiedenis : zij liet de heilige man door haar minnaar vermoorden.

Men mag dus ook de heilige Gangoen of Gangulfus bij **de waterheiligen** rangschikken.

De fontein van Sint-Gangulf te Wierre au Bois is één der meest bekende in het Bonense. Omtrent deze fontein is ook een mooie legende ontstaan. De heilige zou een fontein die hij van een schraapzuchtige landbouwer wilde afkopen, op mirakuleuze wijze naar een andere plaats verlegd hebben. De vraag stelt zich of de fontein die het toneel was van de Godsoordeelproef met zijn vrouw Ganea dezelfde is als deze die, zoals hierboven verteld, overgebracht werd.

De fontein van **Wierre-au-Bois**, werd waarschijnlijk onder een andere naam vereerd vooraleer haar deze van Gangulfus gegeven werd.

Sommigen zijn van mening, dat zoals deze van **Montreuil**, het een heidense bron betreft die naderhand gekerstend werd. Ze bevindt zich in de nabijheid van de kerk, in de tuin van een privaat eigendom en door een kleine kapel beschut. Hierin staan twee beeldjes. Dit van de heilige als frankische heer en dit van zijn vrouw?

Het water van de bron wordt gebruikt tegen rheuma en nierziekten.

In de kerk staat een groot ruitersbeeld van de heilige en een kerkraam dat twaalf levensgebeurtenissen ervan voorstelt.

Te Kapellebroek en te Leubringem, nabij Wissant heeft de heilige een altaar in de parochiekerk. In deze laatste gemeente is de verering nog zeer levendig. Het beeld is bezienswaardig.

De eredienst van Sint-Gangulfus was dus zeer verspreid in Ponteland, het Bonense, en de streken grenzende aan hoog- Artois en de Westhoek.

In de kerken van deze streken vindt men een reeks beelden van deze heilige, waarmee men een indrukwekkende galerij zou kunnen samenstellen waar de klederdracht van de krijgsman en van de leenheer, vanaf Karel VI tot Louis-Philippe in ruime mate vertegenwoordigd zou zijn.

In de oude kapel van de Beneden-stad van Montreuil, tijdens de Revolutie gedesaffekteerd en omvormd tot herberg, met uithangbord „**Au grand Saint Gengoult**” stond de heilige gekleed in blauwe rok en witte broek, geschoeid met grote rijlaarzen, en met een eenhoorn op, het uniform van de Garde Nationale in 1815.

De stad Abbeville bezit twee mooie groepen die zeer goed op malkander lijken.

De ene een veelkleurige stenen groep in de kollegiale kerk van Sint-Wulframkerk de andere in gepolychromeerd hout in de - helaas afgedankte Sint-Pauluskerk. Beide zijn van de XVe misschien van de XVIde In de Sint Wulframkerk heeft de heilige een toque met wijde boorden op en een zwaard in de rechterhand (onder het eerste Keizerschap en de Restauratie had een onhandige herstelling het zwaard door een pistool vervangen - nadien gelukkig ongedaan ge maakt).

Aan zijn zijde hangt de gordelbeurs. Hij verplicht zijn vrouw Ganea haar hand te dompelen in een fontein die uit een put met vlakke wanden ontspringt.

De dame, de haren ingesloten in een muts die de oren bedekt, draagt een rijk kleed, zeer lang met brede mouwen. Haar hand raakt nauwelijks het water en reeds ontspringen de vlammen en wordt ze verbrand.

Op de keerzijde van de prentkaart die de groep weergeeft en hier is afgerukt, leest men : „Saint Gengonef de retour de croisade a recours au jugement de Dieu pour s'assurer de la fidélité de sa femme pendant son absence. L'eau bouillante ne causera aucun mal à l'épouse fidèle qui plonge la main dans la cuve pour y repêcher son alliance, si elle dit la vérité. Mais la menteuse voit l'eau se changer en flammes au contact de sa main pour protester contre sa fausseté." (Extrait de la Picardie Historique et Monumentale). volledigheidshalve dienen wij hieraan toe te voegen dat de prentkaarten die in Abbeville in groot getal worden verkocht

' waar ze de naïeve nieuwsgierigheid van de doorreizende toeristen lokken, alle de spelwijze van de naam van Sint Gengoult of Sint.- Gangulf verminken, en de totaal verkeerde Saint-Gergonef en andere vermelden, benamingen die vast en zeker in strijd zijn met de werkelijkheid.

Bij ons in West-Vlaanderen hebben wij ook een patroon bedrogen echtgenoten gehad : **Sint-Arnoldus uit Tiegem die o.m. als taak had de verzoening te bewerkstellingen van de gebroken huwelijken. Bedoelde heilige werd de patroon van een zeer levendige broederschap van de bedrogen echtgenoten.**

Deze eigenaardige verering verdween in de XVI de eeuw, met de verwoesting van de relikwieën door de Geuzen.

JEAN J. VEYS

Tot zover het artikel van Jean Veys en we voegen daarbij nog een commentaar toe die we vonden op de site: <http://www.heiligen.net/index.php>

Of het Heiligen net.

Hier vonden we een andere versie van Gangulf leven waarbij onder ander het mirakel van het verplaatsen van de bron, gesitueerd wordt in Sint-Truiden. Gangulfus blijkt immers een heilige te zijn die op heel wat plaatsen voorkomt.

Deze versie van zijn leven sluit met het volgende verhaal:

Tijdens de tocht van de baar naar het graf gebeurden er wonderen: allerlei zieken werden genezen. Een dienstmeisje kwam het haastig aan zijn voormalige vrouw vertellen. Maar deze schamperde: "Gangulf is net zo veel in staat wonderen te doen als mijn achterste om liedjes te

zingen." Meteen klonken uit genoemd lichaamsdeel duidelijk hoorbare geluiden, al probeerde zij ze nog zo krampachtig tegen te houden. Dit merkwaardige verschijnsel herhaalde zich elke vrijdag, de dag waarop haar man de marteldood was gestorven.

*In dit eeuwenoude en complexe verhaal van **Sint Gangoen**, vinden we een aantal thema's terug die we al vroeger tegenkwamen.*

Net als zo vele andere heiligen, als onder andere Vedastus en Eligius, moet Sint Gangoen de 'inboorlingen' van het oude Vlaanderen en Friesland, gaan bekeren en dit in naam van één van de koningen van de Merovingers of Franken.

Anders dan deze heiligen, is hij geen kloosterling maar een Bourgondische gehuwde wereldlijke heer, die de geestelijken moet gaan bijstaan.

Welke speciale kwaliteiten kan een Bourgondische Heer hebben om de strijd aan te gaan tegen de heidense praktijken in dit barbaarse Vlaamse gebied?

Was hij een gespecialiseerde wijnboer misschien?

Net zoals een Willibordus of Eligius kan hij – op een wel heel originele wijze – een heidense bron of 'fontein' weer katholiek krijgen.

*Zijn **vrouw Ganea** krijgt in zijn vita een sleutelrol en aan haar wordt er veel aandacht besteed. Als we de legende van Cambrinus, langs dit verhaal leggen, valt het ten andere op dat men de naam Cambrinus onder andere uitlegt als komende van **Ganea Birrinus**, wat zoveel wilt zeggen als kroegloopster.*

In het Latijns woordenboekje dat ik kon raadplegen, stond er gewoon: Ganea = kroeg.

En gezien haar naam, staat Ganea hier blijkbaar als voorbeeld voor de Vlaamse, bier drinkende kroegloopster en eigenlijk wel, mogen we stellen, als brouwend wit wijf.

En dit lijkt ons ook een sleutel te zijn tot het ontsluiten van het geheim dat in deze vita verborgen zit.

***De christen Gangoen** wordt blijkbaar als geestelijke partner van haar gezien en zijn leven is een strijd om zich van haar los te maken. Hij wordt dus de uitdager van de bierstokerse vrouwen in Vlaanderen.*

Dank zij het godsoordeel van de fontein, krijgt hij van zijn god gelijk. Ganea dient haar hand in een fontein te steken en het water van deze fontein wordt meteen kokend en ziedend, als het bier in een brouwketel en in plaats dat zij vrijgepleit wordt, wordt de huid van haar hand, als een handschoen afgerukt!

In de middeleeuwen was een handschoen het symbool van de macht die men over iemand had. Met de huid van haar hand 'als een handschoen' te verliezen, bij dit godsoordeel, oordeelde god dus dat het huwelijk van Gangoen en Ganea bij deze ontbonden was en dat zij geen macht meer over hem had.

In de ogen van God, had Gangoen gelijk om zich tegen de heidense gewoonten te keren. Zijn vrouw bedroog hem immers ook nog eens met een afvallige priester!

Waar Sint – Eligius nog een 'lelijke en oude' vrouw als smid met zijn hamertje, zo kon bewerken dat ze tot een fonkelnieuw fotomodel werd, is de afloop voor Ganea, de kroegloopster, heel wat wreder. Zij zal ten eeuwigden dage muziek uit haar 'aarsgat' horen omdat ze niet in haar man wilde geloven.

En zo werd zij eigenlijk, zonder het te weten, de uitvindster van de juke-box.

Heiligen Gangoen van meezuipende vrouwen, bevrijd ons heer!

